

Machtenveld

Korte omschrijving werkvorm

Het Machtenveld is een schematische weergave van de instituties binnen de trias politica. Met hokjes, kleuren en pijlen is aangegeven hoe de verschillende instituties zich tot elkaar verhouden en elkaar beïnvloeden. In deze werkvorm vullen de leerlingen de instituties in op de juiste plek in het machtenveld.

Leerdoel

Leerlingen leren wat de trias politica is, welke instituties horen bij de drie verschillende machten en hoe deze instituties zich tot elkaar verhouden.

Duur

20 minuten

Benodigheden

U heeft voor elke leerling een werkblad nodig. Dit werkblad vindt u op de volgende pagina; maak er voldoende kopieën van. Het nakijkblad (voor uzelf) vindt u nog een pagina verder.

Handleiding

1. Geef elke leerling een Werkblad Machtenveld. Vraag of de leerlingen willen proberen om in twee- of drietallen de begrippen op de juiste plek te zetten. Hiervoor krijgen ze ongeveer tien minuten de tijd. U kunt eventueel al 2 of 3 sleutelbegrippen weggeven.
2. Kijk het Machtenveld individueel of klassikaal na en bespreek de antwoorden.

Online Machtenveld

U kunt het Machtenveld ook online invullen op uw smartboard. In deze werkvorm vullen de leerlingen de instituties in op de juiste plek in het Machtenveld. Ga naar

<https://tools.prodemos.nl/krachtenveld/#/tool/machtenveld>.

Ook te koop

U kunt ook een fysieke versie van het Machtenveld bij ons kopen. U ontvangt dan het Machtenveld in kleur op doek in A1-formaat en daarbij een setje magneetkaartjes met daarop de te plaatsen begrippen. Meer informatie vindt u op onze website:

<https://reserveren.prodemos.nl/webshop/publicaties/product/machtenveld>.

Tip

Als het invullen van het gehele Machtenveld te lastig is voor een klas, kunt u ervoor kiezen om alle antwoorden die bij een pijl horen al in te vullen. Zo maakt u de verbanden al duidelijk, en hoeven alleen nog de juiste begrippen in het Machtenveld geplaatst te worden.

Uitleg Machtenveld

Wetgevende macht

De **regering** (op het snijvlak van de wetgevende en uitvoerende macht) **legt verantwoording af** aan de **Tweede Kamer** en **Eerste Kamer**. Die twee organen (samen parlement of Staten-Generaal genoemd) **controleren** de regering. In het vakje onderin de linker kolom staat 'Maakt wetten'. U kunt de studenten het best met dit begrip laten beginnen, omdat het logisch is dat de wetgevende macht wetten maakt.

Uitvoerende macht

De **regering** (op het snijvlak van de wetgevende en uitvoerende macht) is **politiek verantwoordelijk voor** (dit begrip hoort bij de pijl) het **Openbaar Ministerie** (dit begrip staat aan het einde van de pijl in de kolom van de rechterlijke macht) en voor **politie, militairen en andere ambtenaren** (deze begrippen moeten achter de drie korte pijlen). De taak van de uitvoerende macht hoort helemaal onderaan te staan: **voert wetten uit**.

Rechterlijke macht

Onderaan de kolom hoort **rechtspraak** te staan. Dat is de taak die hoort bij de rechterlijke macht. Het **Openbaar Ministerie** was al ingevuld, omdat de regering politieke verantwoordelijkheid draagt voor het OM. Het OM **klaagt verdachten aan**. Studenten kunnen dat invullen bij de meest rechtse pijl. Het gaat dan om **strafrecht** en dat is een soort recht. Andere soorten recht zijn **bestuursrecht** en **civiel recht**. Deze begrippen kunnen ook onder 'soorten recht' worden ingevuld.

Het gaat in de rest van de les niet meer over civiel recht en bestuursrecht. Maar u kunt kort vertellen dat de rijdende rechter van televisie een civiele rechter is. Die rechter gaat over conflicten die burgers onderling hebben. Bestuursrechtelijke zaken zijn vaak zaken waarin burgers in conflict zijn met de overheid omdat hun bezwaarschrift niet is gehonoreerd. Iemand heeft dan bijvoorbeeld geen vergunning gekregen voor het uitbouwen van zijn huis. De rechterlijke macht kan dus ook recht spreken over de overheid. De bovenste pijl is daarom: **spreekt recht over**.

Extra uitleg (voor gevorderde groepen)

U kunt de volgende vragen stellen naar aanleiding van het invullen van het Machtenveld:

1. Zijn de machten in Nederland wel helemaal zuiver gescheiden?

Antwoord: Nee, de regering heeft niet alleen uitvoerende, maar ook wetgevende macht. Ministers moeten zorgen dat de wetten goed worden uitgevoerd. Hiervoor zijn zij verantwoordelijk. Ministers hebben ook veel wetgevende macht, omdat de meeste wetsvoorstellen van ministers komen. Zij hebben veel meer ambtenaren tot hun beschikking dan Tweede Kamerleden, waardoor de minister veel meer wetsvoorstellen doet dan Kamerleden. Toch kan een minister niet zonder goedkeuring van het parlement een wet instellen. Dus ministers hebben wel wetgevende macht, maar ze hebben toch ook altijd het parlement nodig.

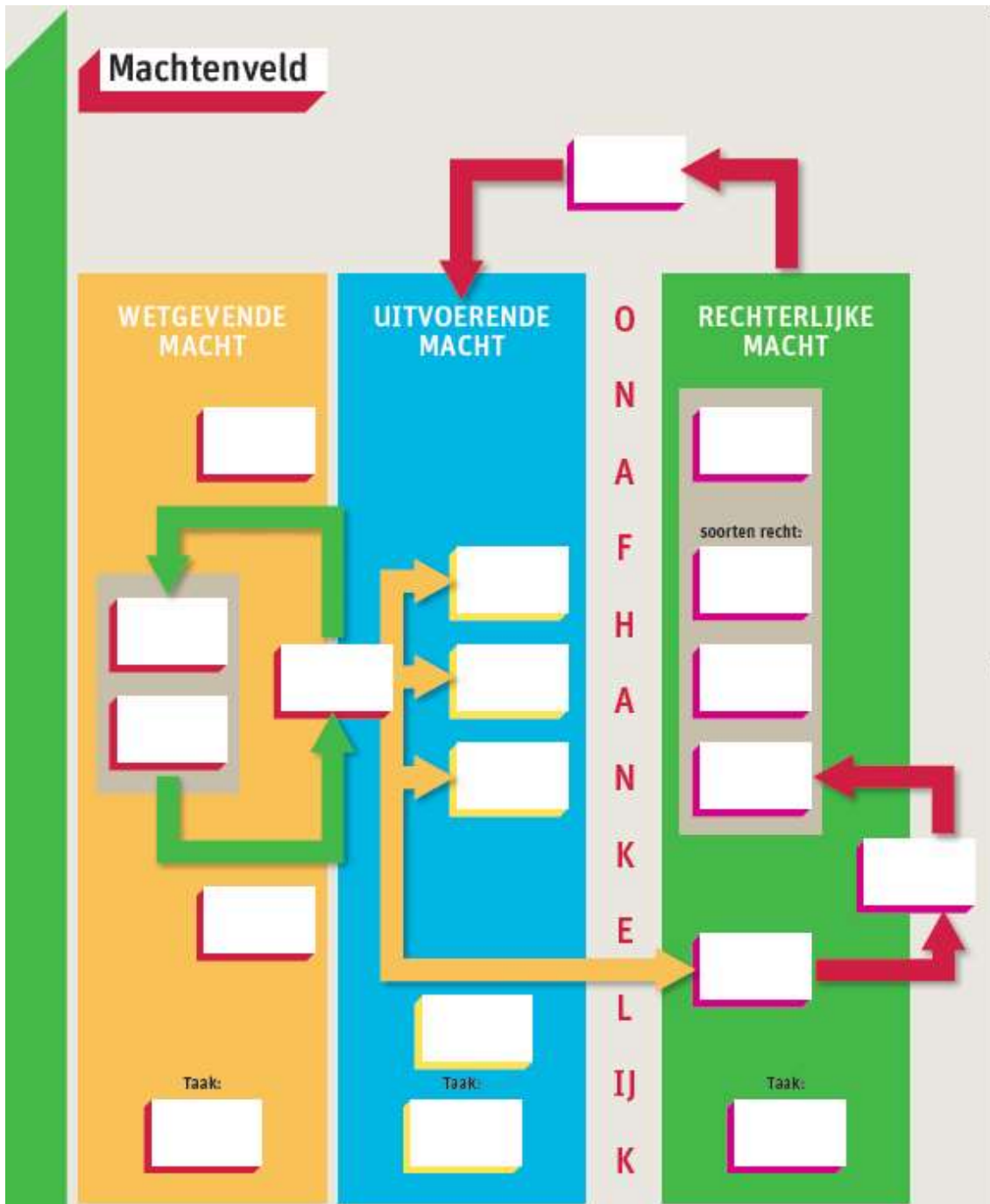
2. Wat maakt dat het OM een bijzondere speler is in dit Machtenveld?

Antwoord: Het OM is onderdeel van de rechterlijke macht. Tegelijkertijd is de minister van Veiligheid en Justitie politiek verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College van Procureurs-Generaal (de landelijke leiding van het OM) de prioriteiten in de opsporing en vervolging.

Werkblad Machtenveld

Vul de volgende begrippen in:

- **Drie taken:** 1) Voert wetten uit 2) Rechtspraak 3) Maakt wetten
- **Overige begrippen:** 4) Rechter 5) Regering 6) Strafrecht 7) Andere ambtenaren 8) Politie 9) Eerste Kamer 10) Controleren 11) Militairen 12) Bestuursrecht 13) Civiel recht 14) Openbaar Ministerie 15) Tweede Kamer 16) Legt verantwoording af 17) Politiek verantwoordelijk voor 18) klaagt verdachten aan 19) Spreekt ook recht over

Nakijkblad Machtenveld

